

Joanna Durlik

Jak poziom znajomości języka i doświadczenie immersji modulują interferencję między językami? Mechanizmy leżące u podstaw przetwarzania języka przez osoby wielojęzyczne.

Praca doktorska przygotowana pod kierunkiem dr hab. Zofii Wodnieckiej, prof. UJ
we współpracy z prof. Teresą Bajo, Universidad de Granada

Streszczenie

Głównym celem niniejszej pracy było zbadanie konsekwencji długotrwałej immersji (zanurzenia) w drugim języku (L2) dla specyficznych mechanizmów przetwarzania języka przez osoby dwujęzyczne oraz interakcji tych mechanizmów z ogólnymi zdolnościami w zakresie kontroli poznawczej. Z jednej strony, podjęto próbę zbadania względnego poziomu aktywacji języków, interferencji międzyjęzykowej i mechanizmów jej rozwiązywania; oraz wpływu, jaki może mieć na te procesy środowisko językowe, w którym przebywa na co dzień osoba dwujęzyczna: immersja w języku ojczystym (L1) oraz immersja w drugim języku (L2). Z drugiej strony, sprawdzano czy indywidualne różnice w ogólnych zdolnościach w zakresie kontroli poznawczej przyczyniają się do zwiększenia efektywności kontroli językowej oraz czy doświadczenie immersji wpływa na preferencje dotyczące strategii kontroli poznawczej u osób dwujęzycznych.

W badaniu wzięły udział dwie stosunkowo duże grupy osób dwujęzycznych posługujących się językiem polskim (L1) i angielskim (L2), o wysokim poziomie kompetencji w L2. Grupę immersyjną stanowiły osoby mieszkające w Wielkiej Brytanii, a grupę nie-immersyjną (czyli zanurzoną w L1) - osoby mieszkające w Polsce. Zastosowano baterię symetrycznych zadań w L1 i L2 w celu pomiaru przetwarzania w obu językach i interferencji międzyjęzykowej w obu kierunkach: z L1 na L2 oraz z L2 na L1.

Wyniki projektu pokazały różnice między immersyjnymi a nie-immersyjnymi osobami dwujęzycznymi w zakresie przetwarzania obu języków. Osoby immersyjne uzyskiwały lepsze wyniki w L2 i niższe wyniki w L1 niż grupa nieimmersyjna w zadaniach produkcyjnych (co wskazuje na różnice pomiędzy grupami w dostępie leksykalnym do obu języków) oraz bardziej zrównoważony poziom względnej aktywacji obu języków w porównaniu do dominującego L1 w grupie nieimmersyjnej. Zaobserwowano różne wzorce interferencji międzyjęzykowej (z L1 na L2 i z L2 na L1) w obu grupach, co sugeruje, że procesy te podlegają wpływowi środowiska i codziennych językowych praktyk osób dwujęzycznych. Nie zaobserwowano żadnych związków między ogólnymi zdolnościami kontroli poznawczej a specyficznymi mechanizmami przetwarzania języka, ani strategiami kontroli poznawczej a doświadczeniem immersji.

Słowa kluczowe:

Dwujęzyczność, immersja w drugim języku, interferencja międzyjęzykowa, poziom znajomości języka, kontrola językowa, poziom aktywności języków, kontrola poznawcza, homografy międzyjęzykowe

Joanna Dulik